

Sygn. akt XII Ko 41/23

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 lutego 2024 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie, XII Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: sędzia Beata Adamczyk - Łabuda

Protokolant: Dariusz Markowski

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Warszawie: D. O., M. D., J. S., po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 29 sierpnia 2023 roku, 15 września 2023 roku, 26 października 2023 roku, 04 grudnia 2023 roku, 09 lutego 2024 roku sprawy przeciwko Skarbowi Państwa, z wniosku D. W. (1), syna E. i J., urodzonego (...) w C., o zadośćuczynienie za doznaną krzywdę wynikłą z pozbawienia wolności w okresie od 09 marca 1985 roku do 20 sierpnia 1986 roku w sprawie o sygn. akt IV K 230/85 Sądu Wojewódzkiego w Warszawie,

na podstawie art. 11 ust. 1 w zw. z art. 8 ust. 1 i art. 13 ustawy z dnia 23 lutego 1991r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. Nr 34, poz. 149 z późn. zm.)

orzeka:

I. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz D. W. (1) tytułem zadośćuczynienia kwotę 390.000,00 (trzystu dziewięćdziesięciu 00/100) złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty, a w pozostałym zakresie wnioszek oddala;

II. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz D. W. (1) kwotę 240,00 zł (dwustu czterdziestu 00/100) złotych tytułem zwrotu wydatków, związanych z ustanowieniem pełnomocnika w postępowaniu przed Sądem Okręgowym w Warszawie;

III. kosztami postępowania obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Formularz UWO	Sygnatura akt	XII Ko 41/23	
1. WNIOSKODAWCA			
D. W. (1), syn E. i J., urodzony (...) w C.,			
2. ZWIĘZŁE PRZEDSTAWIENIE ZGŁOSZONEGO ŻĄDANIA			

1.	Odszkodowanie (kwota główna)	Odsetki	
2.	Zadośćuczynienie (kwota główna)	Odsetki	
	1 000 000 zł	Ustawowe od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty	
3.	Inne		
	Wniosek o zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz Wnioskodawcy zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów wynagrodzenia pełnomocnika według norm przewidzianych.		
3. Ustalenie faktów			
3.1 Fakty uznane za udowodnione			
Lp.	Fakt	Dowód	Numer karty
3.1.1.	D. W. (1), syn E. i J., urodził się (...) w C.. W 1985 roku był studentem III roku na Wydziale Filozofii (...). Mieszkał z rodzicami, był kawalerem W grudniu 1984 r. D. W. (1) został członkiem Rady Politycznej Konfederacji Polski Niepodległej. W dniu 9 marca 1985 r. w W. w jednym z mieszkań znajdujących	zeznania wnioskodawcy D. W. (1)	T. I, k. 76-78

się w budynku przy ul. (...) odbywało się zebranie Rady Politycznej Konfederacji Polski Niepodległej, w którym uczestniczył również D. W. (1). W trakcie spotkania około godziny 14-15.00 do mieszkania wtargnęła milicja i wnioskodawca oraz pozostałe osoby w spotkaniu uczestniczące, między innymi L. M., J. K., A. S. (1) i A. S. (2), oraz G. R. zostały zatrzymane. Zatrzymanie odbyło się z użyciem przemocy, wobec uczestników spotkania użyto chwytów obezwładniających. Po zatrzymaniu D. W. (1) i pozostałe osoby zostali przewiezieni do siedziby Ministerstwa Spraw Wewnętrznych przy ul. (...) w W., gdzie rozdzielono mężczyzn do pokoi przesłuchań i do około północy trwało wobec D. W. (1) przesłuchanie. Podczas przesłuchania D. W. milczał, co spotkało się ze słowną agresją przesłuchujących go funkcjonariuszy, którzy kierowali do niego groźby, wyzwiska. Odbyła się rewizja osobista. W trakcie przesłuchania D. W. zmuszony był do kilkukrotnego rozebrania się do naga. Nadto nakazano włożenie mu ręki do otwartej szuflady, zaś przesłuchujący funkcjonariusz symulował zamiar siłowego

dopchnięcia szuflady do biurka. Ponadto nakazano włożyć D. W. palec do podłączanej do prądu wiertarki, a z uwagi na to, że D. W. odmówił zostali wezwani funkcjonariusze i siłowo umieścili jego palec w otworze wiertarki, jednak jej nie podłączyli. Po zakończeniu tego przesłuchania, w czasie którego kierowano te same pytania i te same groźby D. W. został przewieziony do komendy przy ul. (...) w W., gdzie w celi o powierzchni 4-5 m² leżały na ziemi trzy materace i przez noc pozostawało czterech mężczyzn. Cella nie była wyposażona w toaletę, a jedynie kubek do nieczystości. Następnego dnia trafił ponownie do aresztu przy ul. (...), gdzie przesłuchanie trwało cały dzień, lecz w ocenie wnioskodawcy nie było już tak brutalne. Po całym dniu przesłuchania przewieziono D. W. do Aresztu Śledczego przy ul. (...) do czteroosobowej celi. Przez około 3 miesiące D. W. nie miał prawa widzenia z adwokatem, mimo, że jego matka ustanowiła dla niego obrońcę i był przesłuchiwany codziennie oprócz niedziel. Po około 6 miesiącach przesłuchania się skończyły. W pierwszym okresie trwania tymczasowego aresztowania przez około 3 miesiące D. W. (1) pozbawiony był

możliwości otrzymywana paczki żywnościowej, higienicznej i pieniędzy. Nie miał szczoteczki do zębów. Wielokrotnie dostawał tzw. raporty karne za niesubordynację, tj. wieczorne pozdrawianie przez okna więźniów politycznych słowami: „ Dobranoc Solidarność”, za niestawianie „na baczność” po otworzeniu drzwi celi przez strażnika, za odmowę golenia się, za oznaczenie koperty na korespondencję znakiem orła w koronie. Wnioskodawca był dwukrotnie osadzony w izolatce, pomieszczeniu nie wyposażonym w materac i poduszkę, z jedynym kocem na noc. Nadto wnioskodawca był golony przymusowo. D. W. (1) miał dobieranych specjalnie współwięźniów, którzy zdaniem wnioskodawcy, swoim zachowaniem i wyglądem mieli wywierać na niego presję i osobą tym miał być inny osadzony o nazwisku M..

W dniu 10 marca 1985 r. ogłoszono D. W. (1) postanowienie o przedstawieniu mu zarzutu popełnienia przestępstwa z art. 276 § 3 kk w zw. z art. 282a § 1 kk w zw. z art. 10 § 2 kk z 1969 r., przesłuchano go w charakterze podejrzanego i zastosowano wobec niego, na mocy postanowienia Prokuratora

Wojewódzkiego w W.,
środek zapobiegawczy
w postaci tymczasowego
aresztowania. D. W.
(1) został osadzony w
Areszcie Śledczym W..
W dniu 31 lipca 1985
r. Prokurator Wojewódzki
w W. skierował do
Sądu Wojewódzkiego w
Warszawie akt oskarżenia
przeciwko D. W. (1), L.
M., K. K., A. S. (1) i
A. S. (2) zarzucając im,
że: w okresie od sierpnia
1984 r. do dnia 9 marca
1985 r. w W. i innych
miejscowościach, działając
wspólnie i w porozumieniu
oraz z innymi osobami
w celu wywołania
niepokoju publicznego
podjęli działania
reaktywujące nielegalny
związek pod nazwą
„Konfederacja Polski
Niepodległej”, w
szczególności
polegającego
zorganizowaniu
inicjująco-
programującego
nielegalnego zebrania pod
nazwą „II Kongres
KPN” utworzenie organu
kierowniczego – tak
zwanej „Rady Politycznej”
i realizowaniu dalszych
przedsięwzięć
organizacyjnych mających
na celu utworzenie
struktur związku na
terenie całego kraju, a
także na opracowaniu,
drukowaniu i
rozpowszechnianiu bez
wymaganego zezwolenia
dokumentów
programowych tegoż
związku, ulotek,

czasopism pod nazwą „Droga” , „Przyszłość Polski”, „Gazeta Polska”, „Konfederat Śląski”, „Strzelec” i innych w treści których poniżali ustrój i naczelną organy Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej poprzez formułowanie i wielokrotne publikowanie oszczerczych zarzutów o totalitaryzmie i antydemokratycznym charakterze władz państwowych, jak również prawa wyborczego, a także nawoływali do bojkotu wyborów do Sejmu, strajku generalnego oporu wobec polityczno-społecznej oraz gospodarczej działalności konstytucyjnych organów władzy państwowej, wzywali do nielegalnych akcji protestacyjnych i demonstracji, przy czym działając w wyżej opisany sposób pełnili w utworzonych już strukturach związku kierownicze funkcje, L. M. przewodniczącego „Konfederacji Polski Niepodległej” oraz przewodniczącego „Rady Politycznej”, a K. K., A. S. (1), A. S. (2) i D. W. (1) członków „Rady Politycznej”, tj. o przestępstwo z art. 276 § 1 i 3 kk w zw. z art. 270 § 1 kk, art. 273 § 1 i 2 kk, art. 282a § 1 kk, art. 45 ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. – prawo prasowe (Dz. U. Nr 5, poz. 24) w zw. z art. 10 § 2 kk. (k. 2-32 akt IV K 230/85 T. I). Tymczasowe aresztowanie

D. W. (1) trwało od 09 marca 1985 roku do 22 kwietnia 1986 roku.

Inne szykany, którym D. W. (1) był poddawany w czasie tymczasowego aresztowania polegały na psychicznym oddziaływaniu na wnioskodawcę, np. wywiezieniu karetką więzienną do lasu i demonstrowaniu przez funkcjonariuszy SB pistoletów i wypowiedaniu słów, które wnioskodawca odebrał jako groźba śmierci. Wnioskodawca przebywając w warunkach izolacji każdorazowo cierpiał z powodu bardzo trudnych warunków bytowych, w niewielkich, ciemnych celach, bez toalety, z niedostatecznym wyżywieniem o bardzo złej jakości, w zimnych pomieszczeniach.

Wyrokiem Sądu Wojewódzkiego w Warszawie z dnia 22 kwietnia 1986 r. wydanym w sprawie sygn. akt IV K 230/85, A. S. (2), L. M., K. K., A. S. (1) i D. W. (1) zostali uznani za winnych tego, że: w okresie od sierpnia 1984 r. do dnia 9 marca 1985 r. w W. i innych miejscowościach w Polsce, działając wspólnie i w porozumieniu oraz z innymi osobami objętymi odrębnym postępowaniem, kierowali nielegalnym związkiem pod nazwą „Konfederacja Polski Niepodległej”,

którego to związku ustrój ma pozostawać tajemnicą wobec organów państwowych, z tym że R. M. jako przewodniczący tego związku oraz przewodniczący jego kierowniczego organu Rady Politycznej I i II kadencji, K. K., jako członek Rady Politycznej I i II kadencji, zaś A. S. (2), A. S. (1) i D. W. (1) jako członkowie Rady Politycznej II kadencji i w ramach tego związku w celu wywołania niepokoju publicznego, powodowania napięć społecznych, atmosfery wrogości i nieufności wobec poczynań władzy prowadzili działalność przejawiającą się w:

-reorganizowaniu struktur „Konfederacji Polski Niepodległej” i weryfikowaniu jej członków, wypracowywaniu aktualnego programu mającego na celu integrację konspiracyjnych ugrupowań do walki z ustrojem socjalistycznym i władzami państwowymi o odzyskanie rzekomo utraconej niepodległości i suwerenności Polski,

-szerzeniu przez zamierzony dobór materiałów politycznych i historycznych w redagowanych, wydawanych i rozpowszechnianych bez wymaganego zezwolenia

czasopismach o tytułach „Droga”, „Przyszłość Polski”, „Gazeta Polska”, „Konfederata Śląski” i innych oraz dokumentach związku tez, w szczególności o braku niepodległości i suwerenności Polski, totalitaryzmie władz państwowych, poczynaniach tychże władz zmierzających do biologicznego i kulturowego wyniszczenia narodu polskiego,

-podejmowaniu i przyłączaniu się do różnego rodzaju nielegalnych akcji i demonstracji i za ten czyn D. W. (1) został skazany na karę 2 lat pozbawienia wolności. Na podstawie art. 83 § 1 kk na poczet orzeczonej kary pozbawienia wolności, Sąd zaliczył D. W. (1) okres tymczasowego aresztowania w sprawie od dnia 9 marca 1985 r. do dnia 22 kwietnia 1986 r., a także zasądził od niego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 6000 zł. tytułem opłaty oraz obciążył go częścią kosztów postępowania w sprawie

Następnie postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 18.08.1986 roku i 12 września 1986 r. sygn. akt V KO 32/86 na podstawie art. 4 ustawy z dnia 17 lipca 1986 r. o szczególnym postępowaniu wobec

sprawców niektórych przestępstw (Dz. U. Nr 26, poz. 126) umorzono postępowanie karne w sprawie Sądu Wojewódzkiego w Warszawie sygn. akt IV K 230/85 przeciwko D. W. (1), uchylono wobec niego tymczasowe aresztowanie, a kosztami postępowania obciążono Skarb Państwa (k.7597-7599 akt IV K 230/85).

W dniu 27 września 1985 roku D. W. skierował do władz więziennych informację o sprzeciwie wobec niezgodnego z normami międzynarodowymi traktowania więźniów politycznych i podjęciu trzydniowego protestu głodowego, domagając się uwolnienia wszystkich więźniów politycznych. W dniu 10 października 1985 roku D. W. (1) podjął protest głodowy, który zakończył w dniu 16 października 1985 roku. W nieustalonym dokładnie czasie podczas odbywania kary pozbawienia wolności D. W. (1) dostał zapalenia nerwu strzałkowego prawej nogi, leczonego przez lekarza więziennego zastrzykami z witaminy B12 oraz dokonano u niego ekstrakcji zdrowego zęba, a następnie ekstrakcji chorego. Obydwa zabiegi odbyły się bez znieczulenia. Przed osadzeniem wnioskodawca nie zgłaszał dolegliwości bólowych z

zębami. Po zakończeniu odbywania kary pozbawienia wolności odczuwał niedowład prawej stopy, wyleczony po przebytej rehabilitacji.

W dniu 20 sierpnia 1986 roku D. W. (1) został zwolniony z Aresztu Śledczego (...) (k. 7605 akt IV K 230/85). Po opuszczeniu zakładu karnego D. W. (1) nie kontynuował nauki. W dalszym ciągu pozostawał w zainteresowaniu funkcjonariuszy SB, którzy po opuszczeniu przez niego więzienia następnego dnia po zwolnieniu przewieźli go do Komendy Wojewódzkiej Milicji w L., gdzie próbowali dowiedzieć się o planach wnioskodawcy odnośnie kontynuowania działalności opozycyjnej. Jako, że podobne zatrzymania odbywały się zazwyczaj przed świętami narodowymi, wnioskodawca zmuszony był na około 4-5 dni przed datą danego święta ukrywać się, był pilnowany, aby nie mógł dotrzeć na odbywające się demonstracje. Represje, które odczuwał wnioskodawca trwały do 1990 roku. W dniu 12 lutego 1991 r. Minister Sprawiedliwości wniósł rewizję nadzwyczajną od wyroku Sądu Wojewódzkiego w Warszawie z dnia

	22 kwietnia 1986 r. wydano w sprawie sygn. akt IV K 230/85 oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 18 sierpnia 1986 roku 12 września 1986 r. wydano w sprawie sygn. akt V KO 18/86 i 19/86 na korzyść D. W. (1). (k. 7685-7682 akt IV K 230/85). Wyrokiem z dnia 22 listopada 1991 r. sygn. akt II KRN 80/91 Sąd Najwyższy zmienił zaskarżony rewizją nadzwyczajną wyrok Sadu Wojewódzkiego w Warszawie i uniewinnił D. W. (1) od popełnienia zarzucanego mu czynu, a nadto uchylił zaskarżone postanowienie Sądu Najwyższego.		
Przedstawiony powyżej stan faktyczny, Sąd ustalił na podstawie dokumentów zawartych w aktach sprawy IV K 230/85 Sądu Wojewódzkiego w Warszawie, zgromadzonych w aktach sprawy Instytutu Pamięci Narodowej Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w W., zeznań wnioskodawcy oraz zeznań świadków W. W. k. 89-90 i J. M. 111-112			
		Akta IV K 230/85).	(k. 7694-7700 akt

Wyrok Wojewódzkiego Sądu w Warszawie	9-15, (k. 7371-7375 akt IV K 230/85).	
Wyrok Sądu Najwyższego w Warszawie z dnia 22 listopada 1991 roku	41-53	
Świadcetwo lekarskie	192, 193-195	
Akta IPN (...)	t. 1-30, k. 72	
Akta IPN (...)	1-12, k. 72	
Akta IPN (...)	1-2, k. 72	
Akta IPN (...)	k. 72	
Świadcetwo lekarskie	144-145	

Świadectwo lekarskie	143		
Oświadczenie o podjęciu 3 dniowego protestu głodowego	176		
Oświadczenie o podjęciu protestu głodowego	175		
		Oświadczenie o odstąpieniu od protestu głodowego	175 v.
		Wykaz informacji dotyczących osoby skazanego	183
Książka zdrowia skazanego	184-191		
Wniosek o wymierzenie kary dyscyplinarnej	150, 152-174, 177-182		
		Akta IPN (...)	
3.2 Fakty uznane za nieudowodnione			
Lp.	Fakt	Dowód	Numer karty
4. ocena DOWODÓW			
4.1 Dowody będące podstawą ustalenia faktów			
Lp. faktu z pkt 3.1	Dowód	Zwięźle o powodach uznania dowodu	

	zeznania D. W. (1)	Na przymiot wiarygodności zasługiwały konsekwentne i logiczne zeznania wnioskodawcy D. W. (1). Świadek w swoich zeznaniach nie był stronniczy. Niezależnie od upływu czasu wnioskodawca dość precyzyjnie opisując kolejne zdarzenia podawał szczegóły i potrafił umiejscowić konkretne sytuacje w miejscu oraz czasie. Nie ulegało przy tym wątpliwości, że merytoryczna treść jego zeznań w opisie podmiotowo-przedmiotowym zdarzeń z okresu izolacji odpowiadała prawdzie. Depozycje te dawały podstawy do poczynienia kluczowych ustaleń stanu faktycznego, wielokrotnie stanowiąc jedyne źródło dowodowe. Co ważne, znajdowały one również potwierdzenie w nadesłanym z IPN archiwalnym materiale dowodowym i innych uzyskanych dokumentach. Zdaniem Sądu - a czego nie kwestionowały również strony - nie ulegał wątpliwości zarówno sam fakt zatrzymania i skazania wnioskodawcy, jak i czas stosowania środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania, czas odbywania kary jak również krzywdy, których w jego wyniku doznał.	

	Kopia wyroku Sądu Wojewódzkiego w Warszawie z dnia 22 kwietnia 1985 roku wraz z uzasadnieniem nakaz przyjęcia; nakaz zwolnienia; postanowienie o uchyleniu tymczasowego aresztowania; pisma w aktach sprawy IV K 230/85).; zaświadczenia o stanie zdrowia wnioskodawcy; wnioski o wymierzenie kar dyscyplinarnych zeznania świadków: J. M. i W. W.	Ostatecznie Sąd ocenił jako wiarygodny cały obszerny niesobowy materiał dowodowy, zarówno ten przedłożony przez pełnomocnika wnioskodawcy jak i uzyskany z akt IPN(...). Zgromadzona dokumentacja dała podstawy do wiarygodnych i możliwie dokładnych ustaleń stanu faktycznego. Natomiast dokumentacja, przedstawiona w niepotwierdzonych za zgodność z oryginałem kserokopiach przez pełnomocnika Wnioskodawcy, nie kwestionowana jednak przez strony postępowania, bowiem tożsama z zapisami na płyt z IPN, została sporządzona w sposób rzetelny i fachowy, przez osoby uprawnione, posiadające odpowiednie kompetencje oraz zgodnie z obowiązującymi procedurami. Nadto, jej autentyczności oraz prawdziwości zawartej w niej treści nie podważała żadna ze stron, jak również nie ujawniono w zgromadzonym materiale innych dowodów mogących dać podstawę do jej zakwestionowania. Tym samym stanowiła podstawę ustalenia faktów tej sprawy. Zeznania świadków: J. M. i W. W. Sąd uznał za w pełni wiarygodne,	

	brak było bowiem podstaw do kwestionowania ich prawdziwości w aspekcie treściowym. Świadkowie w zgodnych zeznaniach, mających walor historyczny barwnie i z pewną swadą nakreślili tło, na którym działalność antykomunistyczną prowadził wnioskodawca D. W. (1). Świadkowie zgodnie potwierdzili depozycje wnioskodawcy odnośnie warunków bytowych, panujących w latach 1985-1986 w Areszcie Śledczym przy ul. (...) w W., nastawienia funkcjonariuszy Służby Więziennej do osadzonych z nadanym statusem więźnia politycznego, trudności, z jakimi borykali się na co dzień osadzeni, w szczególności D. W..		
4.2 Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów (dowody, które sąd uznał za niewiarygodne oraz niemające znaczenia dla ustalenia faktów)			
Lp. faktu z pkt 3.1 albo 3.2	Dowód	Zwięźle o powodach nieuwzględnienia dowodu	
5. PODSTAWA PRAWNA			
Odszkodowanie			

1.	Kwota główna	Odsetki	
Zwiąże o powodach podstawy prawnej			
Zadośćuczynienie			
2.	Kwota główna	Odsetki	
1.	Art. 8 ust. 1, 2c, 3 w zw. z art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (tj. Dz. U. z 2021 r. poz. 1693 z późn. zm.)	Art. 359 §§1 i 2 k.c.	
Zwiąże o powodach podstawy prawnej			
Zgodnie z art. 8 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku „o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego” (Dz. U. z 2021, poz.1693 t.j.) osobie, wobec której stwierdzono nieważność orzeczenia albo wydano decyzję o internowaniu w związku z wprowadzeniem w dniu 13 grudnia 1981 r. w Polsce stanu wojennego, przysługuje od Skarbu Państwa odszkodowanie za poniesioną szkodę i zadośćuczynienie za			

doznaną krzywdę wynikłe z wydania lub wykonania orzeczenia albo decyzji. W razie śmierci tej osoby uprawnienie to przechodzi na małżonka, dzieci i rodziców. Z kolei stosownie do art. 11 w/w ustawy przepisy te mają odpowiednie zastosowanie również wobec osób, co do których zachodzą przesłanki do stwierdzenia nieważności orzeczenia, jeżeli oskarżonego uniewinniono lub postępowanie umorzono z powodów, o których mowa w art. 17 § 1 pkt 1 i 2 Kodeksu postępowania karnego, i nie zostało prawomocnie zasądzone odszkodowanie i zadośćuczynienie, a osoby te były zatrzymane lub tymczasowo aresztowane. Roszczenia o odszkodowanie i zadośćuczynienie nie przedawniają się. Jak wynika z ustalonego stanu faktycznego, prowadzone przeciwko D. W. (1) postępowanie karne i jego skazanie, niewątpliwie stanowiły represję za jego działalność niepodległościową, sprzeczną z politycznymi celami ówczesnej władzy i wprowadzonym przez nią porządkiem prawnym. Ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika bowiem, że w okresie objętym zarzutem postawionym mu w toku postępowania w sprawie sygn. akt IV K 230/85

Sądu Wojewódzkiego w Warszawie, wnioskodawca przynależał do Konfederacji Polski Niepodległej i pełnił wówczas w jej strukturach funkcję członka Rady Politycznej. Powyższe zaangażowanie wnioskodawcy w opozycję antykomunistyczną i związana z tym jego działalność polegająca na organizowaniu struktur partyjnych, opracowywaniu programu integracji środowisk opozycyjnych do walki z ustrojem totalitarnym, wydawanie i rozpowszechnianie bezdebitowych czasopism o charakterze niepodległościowym, niewątpliwie były działaniami podjętymi z pobudek patriotycznych i miały na celu doprowadzenie do upadku systemu komunistycznego i odzyskania przez Polskę pełnej suwerenności i niepodległości. D. W. (1) należał do ścisłej czołówki działaczy opozycji antykomunistycznej, podejmującym z pobudek patriotycznych działania mające na celu upadek systemu komunistycznego i odzyskanie przez Rzeczpospolitą Polskę pełnej suwerenności i niepodległości. W związku z prowadzoną działalnością został dnia w dniu 9 marca 1985 r. zatrzymany w mieszkaniu przy ul. (...) w W. przez funkcjonariuszy

ówczesnej Milicji Obywatelskiej, w trakcie zebrania Rady Politycznej II Kadencji Konfederacji Polski Niepodległej, której był członkiem, a następnie tymczasowo aresztowany na mocy postanowienia Prokuratora Wojewódzkiego w W. z dnia 10 marca 1985 r. i osadzony w Areszcie Śledczym (...) w W.. Postanowieniem z dnia 18 sierpnia 1986 r. Sąd Najwyższy na podstawie art. 4 ustawy z dnia 17 lipca 1986 r. o szczególnym postępowaniu wobec niektórych sprawców przestępstw umorzył postępowanie przeciwko D. W. (1) i uchylił wobec niego tymczasowe aresztowanie. Wnioskodawca został zwolniony z aresztu Śledczego (...)w W. w dniu 20 sierpnia 1986 r. W powyższej sprawie wnioskodawca był pozbawiony wolności przez 1 rok 5 miesięcy i 11 dni, z czego przez ponad 1 rok i 1 miesiąc w warunkach tymczasowego aresztowania. Zatem represje karne, które wnioskodawcę za takie jego działania spotkały były represjami za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych

za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. Nr 34, poz. 149 z późn. zm.). Krzywda więc, której wnioskodawca doznał za swoją, opisaną powyżej działalność patriotyczną i niepodległościową, skutkująca zatrzymaniem i tymczasowym aresztowaniem przez okres prawie 17 miesięcy, a ostatecznie skazaniem na karę izolacyjną powinna zostać mu zrekompensowana w postaci stosownego zadośćuczynienia. W kontekście stanowiska Prokuratora jeszcze raz podkreślić należy, że nie powinno budzić wątpliwości, iż podejmowana przez D. W. (1) działalność miała na celu walkę z ówczesnym systemem komunistycznym i zachodziły przesłanki do stwierdzenia nieważności wyroku wydanego wobec D. W. (1) przez Sąd Wojewódzki w Warszawie z 22 kwietnia 1986 roku syn. akt IV K 230/85. Przy czym tylko w uwagi na fakt, że wnioskodawca został uniewinniony wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 1991 roku sygn. akt II KRN 80/91 w wyniku rewizji nadzwyczajnej Prokuratora Generalnego, nie mogło dość do unieważnienia w/w wyroku, tj. zachodziły

przesłanki z art. 11 ustawy lutowej.			
Inne			
3.			
6. ROZSTRZYGNIĘCIE SĄDU W PRZEDMIOCIE ŻĄDANIA			
Związłe o powodach rozstrzygnięcia			
Odszkodowanie			
1.	Kwota główna	Odsetki	
Zadośćuczynienie			
2.	Kwota główna	Odsetki	
1.	Świadczenie przysługujące w oparciu o art. 8 ust. 1 w zw. z art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (tj. Dz. U. z 2021 r. poz. 1693 z późn. zm.) składa się z dwóch elementów: • Pierwszy z nich to odszkodowanie za poniesioną szkodę, a zatem wyrównanie w pieniądzu	O odsetkach orzeczono zgodnie z regułą zawartą w uchwale Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 28 października 1993 roku (sygn. akt I KZP 21/93). Z uwagi na zasądzenie na rzecz wnioskodawcy zadośćuczynienia, Sąd zobligowany był orzec również o przysługujących odsetkach ustawowych, należnych od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.	

rzeczywistego
uszczerbku w majątku
wnioskodawcy,
zarówno w zakresie
rzeczywistej straty
(damnum emergens),
jak i utraconych
korzyści (lucrum
cessans), jakich
wnioskodawca doznał
w wyniku
niesłusznego
pozbawienia
wolności;

- Drugim elementem jest zadośćuczynienie za doznaną krzywdę, mające na celu rekompensatę cierpień zarówno moralnych, jak i fizycznych, jakich doznał wnioskodawca w czasie przymusowej izolacji.

Zasada słuszości nakazuje przyjąć, że na zasadzie ryzyka odpowiedzialność za krzywdę wynikłą ze stosowania wszelkich form pozbawienia wolności przez organy śledcze ponosi Skarb Państwa. Na szkodę niematerialną składają się negatywne przeżycia psychiczne wiążące się przede wszystkim z faktem pozbawienia wolności, skutkującym: izolacją, przebywaniem z innymi osobami pozbawionymi wolności, stosowaniem środków przymusu bezpośredniego czy dolegliwymi warunkami zatrzymania.

Zadośćuczynienie orzekane na podstawie ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (tj. Dz. U. z 2021 r. poz. 1693 z późn. zm.) ma zrównoważyć wszystkie negatywne przeżycia i doświadczenia pokrzywdzonego. Jest swoistego rodzaju sankcją za naruszenie dóbr osobistych, dlatego jego zakres jest wyznaczony regulacjami prawa cywilnego, określającymi katalog dóbr osobistych, w tym naruszenie wolności człowieka, również przy uwzględnieniu jej aspektu wewnętrznego, tj. wolności od obawy i strachu, od użycia przemocy czy zrealizowania groźby, naruszenie możliwości swobodnego dysponowania wartościami osobistymi (por. wyrok SA w Katowicach z dnia 30 listopada 2018 roku, II AKa 483/2018).

Dla wykładni pojęcia „zadośćuczynienie”, o jakim mowa w art. 8 ust. 1 tzw. "ustawy lutowej", miarodajne są przepisy prawa cywilnego, a zwłaszcza art. 445 §2 k.c., z którego wynika, że zadośćuczynienie

powinno być odpowiednie. Suma odpowiednia to taka, która co najmniej zrównoważy przeżycia związane z niesłusznym pozbawieniem wolności. Nie może mieć ona charakteru symbolicznego. Ustalenie, jaka konkretnie kwota zadośćuczynienia będzie „odpowiednia”, należy do sfery swobodnego uznania sędziowskiego, nie może to być jednak uznanie „dowolne”, gdyż musi uwzględniać wszystkie okoliczności sprawy i opierać się na czytelnych kryteriach. Przyznana kwota powinna odzwierciedlać realnie doznaną krzywdę i rekompensować całość dolegliwości wynikających z niesłusznego skazania. Choć jest to pojęcie niedookreślone, to jednak orzecznictwo wskazuje na kryteria, jakimi należy się kierować przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia. Ustalając zatem wysokość zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, należy każdorazowo stosować kryteria stricte indywidualne, a przede wszystkim mieć na uwadze nie tylko okres izolacji i warunki pozbawienia wolności, ale również skutki, jakie izolacja spowodowała dla dobrego imienia wnioskodawcy, jego pozycji w środowisku, uwzględniać negatywne przeżycia psychiczne, cierpienia fizyczne, inne

negatywne skutki dla zdrowia osoby pokrzywdzonej, jak i inne dziedziny życia, które dopiero ocenione łącznie określają rozmiar krzywdy poniesionej przez represjonowanego.

Innymi słowy - zatrzeć lub zniwelować odczucie krzywdy związanej z niesłusznym pozbawieniem wolności.

Niewątpliwie brak jest obiektywnego przelicznika krzywdy doznanej przez osobę niesłuszenie izolowaną. Jednakże funkcja kompensacyjna zadośćuczynienia sprawia, że z jednej strony - nie może mieć ono jedynie charakteru symbolicznego, zaś z drugiej - nie może być nadmiernym ekwiwalentem pieniężnym w stosunku do krzywdy i być źródłem nieuzasadnionej korzyści majątkowej (por. wyrok SA w Szczecinie z dnia 22 listopada 2018 roku, II AKA 174/2018).

Ustalanie wysokości zadośćuczynienia ma charakter indywidualny, co oznacza, że sąd nie może stosować jakichś ogólnych wskaźników, matematycznych przeliczników, ale winien uwzględnić całokształt okoliczności konkretnej sprawy (por. wyrok SA w Lublinie z dnia 02 lutego 2012 roku, II AKA 268/11).

Nie można zgodzić się z poglądem, że przy ustalaniu zadośćuczynienia za niesłuszne pozbawienie wolności ustala się jakąś stawkę dzienną, mnożąc ją przez czas pozbawienia wolności, gdyż sugeruje to, iż krzywda, jaką wyrządza się pozbawionemu wolności, jest swoistym iloczynem krzywd odnoszonych odrębnie każdego dnia pozbawienia wolności. W istocie bowiem krzywda ta wzrasta w miarę przedłużania się czasu niesłusznego pozbawienia wolności, a przy tym musi być indywidualizowana. Sfera decyzji co do wysokości zadośćuczynienia cechuje się znacznym zakresem swobodnej oceny sądu, a autonomia decyzji w tym zakresie wynika z niematerialnego charakteru krzywdy, wieloaspektowości okoliczności, które należy wziąć pod uwagę. Stąd zarzut niewłaściwego ustalenia kwoty zadośćuczynienia może być skuteczny, gdy orzeczenie w sposób oczywisty narusza zasady ustalenia wysokości tego świadczenia. O rażącym naruszeniu prawa można zaś twierdzić w tych przypadkach, kiedy zasądzona kwota odbiega od rozmiaru poniesionej krzywdy w sposób rażący, jaskrawy, niedający się

wprost pogodzić z
poczuciem spra-
wiedliwości (tak: wyrok
SA w Warszawie z dnia
31 marca 2023 roku, II
AKa 482/22). Ustalenie,
jaka kwota w konkretnych
okolicznościach jest
"odpowiednia", należy
zatem do sfery
swobodnego uznania
sędziowskiego (por.
postanowienie SN z dnia
27 lipca 2005 roku, II
KK 54/05; postanowienie
SN z dnia 05 maja
2005 roku, VKK 413/04).
Zadośćuczynienie nie
może być jednak rażąco
wygórowane ani też
rażąco niskie, a jego
wielkość zależy od oceny
całokształtu okoliczności,
w tym rozmiaru
doznanego cierpienia, ich
intensywności,
nieodwracalnego
charakteru (por. wyrok SA
w Rzeszowie z dnia 13
sierpnia 2014 roku, II AKA
64/14).

Dodać należy, że rozmiar
zadośćuczynienia może
być odnoszony do stopy
życiowej społeczeństwa,
która pośrednio może
rzutować na umiarkowany
jej wymiar. Niemniej
jednak przesłanka
przeciętnej stopy życiowej
nie może jednak
pozbawiać omawianego
roszczenia funkcji
kompensacyjnej i
eliminować innych
istotniejszych czynników
kształtujących jego
rozmiar i ma charakter
uzupełniający (por. wyrok

SA w Łodzi z dnia 17 lipca 2014 roku, IIAKA 116/14). Zarzut nieodpowiedniego ustalenia kwoty zadośćuczynienia może być skuteczny tylko wtedy, gdyby zaskarżone orzeczenie w sposób oczywisty naruszyło zasady ustalania wysokości tego zadośćuczynienia. O rażącym naruszeniu tych zasad mogłoby świadczyć przyznanie zadośćuczynienia "symbolicznego", bądź też kwoty wygórowanej, prowadzącej do niestosownego wzbogacenia, (zob. wyrok SA w Krakowie z dnia 09 kwietnia 2008 roku, II AKA 46/08; wyrok SA w Warszawie z dnia 20 lutego 2013 roku, II AKA 32/13).

Sąd Okręgowy określając wysokość zadośćuczynienia przyznanego D. W. (1) miał na uwadze przede wszystkim to, że:

- wnioskodawca został pozbawiony wolności przez okres prawie 17 miesięcy, w bardzo młodym wieku, kiedy był niespełna 24 letnim mężczyzną;
- postępowanie wobec niego (oraz innych osób ze związku pod nazwą „Konfederacja Polski Niepodległej” zostało wszczęte przez Ministerstwo Spraw

Wewnętrznych –
Służbę
Bezpieczeństwa,
którego
funkcjonariusze
prowadzili czynności
oraz przesłuchania
w swoisty, wręcz
drastyczny sposób;

- pobyt w izolacji był dla wnioskodawcy tym bardziej traumatyczny, że nigdy wcześniej nie miał styczności ze środowiskiem więziennym. Zauważyć przy tym należy, że początku uniemożliwiano jej kontakt z adwokatem, co potęgowało u niego uczucie dezorientacji i oparcia w wymiarze sprawiedliwości;
- stres potęgowały dodatkowo okoliczności związane z osadzeniem w celi z innym więźniem, który był otwarcie wrogo nastawiony do D. W. oraz więźniem skazanym za czyn kryminalny;
- warunki bytowe w celach, w których był umieszczany wnioskodawca urągały podstawowym standardom;
- nie bez znaczenia pozostają również doświadczenia, wynikłe z wyrwania zdrowego zęba i bólu

zęba, wskazujące na indolencję więziennej służby zdrowia;

- skutki psychiczne oraz fizyczne izolacji represjonowany odczuwał na długo po opuszczeniu Aresztu Śledczego. Natomiast sam fakt zatrzymania i tymczasowego aresztowania oraz wykonywania kary izolacyjnej zaprzepścił plany dalszego kształcenia na studiach, których później już nigdy nie kontynuował.

Mając na uwadze wszystkie powyższe okoliczności i zasady właściwego ustalania wysokości zadośćuczynienia, Sąd uznał, że zasadnym będzie zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz na rzecz D. W. (1) tytułem zadośćuczynienia kwoty 390.000,00 (trzystu dziewięćdziesięciu tysięcy 00/100) złotych. Sąd nie podzielił tym samym zdania Pełnomocnika, że adekwatną kwotą będzie wygórowana suma 1000000 złotych, gdyż nie odzwierciedlała ona ówczesnej, ani obecnej sytuacji społeczno-ekonomicznej. Zdaniem Sądu, jedynie tak ustalone zadośćuczynienie stanowi właściwą, pełną kompensację krzywd, jakich doznał represjonowany w wyniku

działań władzy komunistycznej i represji związanych z wyrokiem Sądu Wojewódzkiego w Warszawie z dnia 22 kwietnia 1986 roku wydanego w sprawie sygn. akt IV K 230/85, a z drugiej strony w okolicznościach tej sprawy z pewnością nie będzie stanowił nieuzasadnionego nadmiernego wzbogacenia, do czego nawiązywał Prokurator w swoim ustnym stanowisku.

Nie bez znaczenia pozostaje fakt, iż Sąd Okręgowy w Warszawie wyrokiem z dnia 15 stycznia 2013 roku w sprawie o sygn. akt VIII K 505/11 zasądził na rzecz jednego z uczestników Rady Politycznej KPN A. S. (2) zadośćuczynienie za doznaną krzywdę wynikłą z pozbawienia wolności w sprawie IVK 230/85 Sądu Wojewódzkiego w Warszawie za niemal tożsamy okres pozbawienia wolności w wysokości 270 000 zł. W judykaturze utrwalił się jednak pogląd, zgodnie z którym „na rozmiar krzywdy, a w konsekwencji na wysokość zadośćuczynienia, składają się cierpienia fizyczne i psychiczne, których rodzaj, natężenie i czas trwania należy każdorazowo określić w

	okolicznościach konkretnej sprawy. Z tych względów np. kwoty zadośćuczynienia zasądzone w innych sprawach mogą stanowić jedynie wskazówkę dla sądu rozpoznającego daną sprawę, natomiast w żadnym stopniu sądu tego nie wiążą. Tego rodzaju zatem okoliczność może mieć wyłącznie charakter pomocniczy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 czerwca 2005 r., sygn. akt I CK 7/05, LEX nr 153254). Konieczność zachowania "wewnętrznej spójności orzekania" nie stanowi dla Sądu Okręgowego w tym składzie podstawowego argumentu dla określenia wysokości przyznanego zadośćuczynienia za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie, ponieważ nadrzędnym jest zachowanie indywidualnego charakteru rozpoznawanej sprawy oraz każdego z dochodzonych roszczeń.		
3			
7.			
8. Koszty procesu			
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności		

II.	Mając na uwadze, że Sąd częściowo uwzględnił wniosek D. W. (1), stosownie do art. 8 ust. 3, art. 13 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (tj. Dz. U. z 2021 r. poz. 1693 z późn. zm.) oraz art. 620 k.p.k. w zw. z §11 ust. 6, §15 ust. 1 i 3 oraz §16 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (tj. Dz.U. z 2015 r. poz. 1800 z późn. zm.) należało zgodnie z wnioskiem również zasądzić od Skarbu Państwa na jego rzecz kwotę 240,00 zł (dwustu czterdziestu 00/100) złotych, tytułem zwrotu wydatków związanych z ustanowieniem pełnomocnika w postępowaniu przed Sądem Okręgowym w Warszawie.	
III.	Natomiast Sąd – zgodnie z literalnym brzmieniem art. 13 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku „o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego” (Dz. U. z 2021, poz.1693	

t.j.) - orzekł o kosztach postępowania w ten sposób, że kosztami postępowania obciążył Skarb Państwa. Z uwagi na tożsamość postępowania o odszkodowanie i zadośćuczynienie w trybie w/w „ustawy lutowej” z postępowaniem o odszkodowanie i zadośćuczynienie opisanym w rozdziale 58 kodeksu postępowania karnego (patrz. art. 554 §4 k.p.k.) powyższe należy rozumieć jako koszty procesu o których mowa w art. 616 §1 k.p.k. W związku z powyższym kosztami procesu (kosztami sądowymi) Sąd obciążył Skarb Państwa.

9. **PODPIS**